Leto LXXI, št. 226

Preis - cena - prezzo L 0.80

Uredništvo - uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001 - 4004

Mesečna naročnina 18 lir, za inozemstvo 31·50 lir.

Ček. rač.: Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate

Naročite se čimprej na »SLOVENČEV KOLEDAR« da ne boste ostali brez njega!

SLOVENEC

OKTOBER - 1943
6
SREDA

Heftige Kämpfe bei Smolensk

Insel Kos im Mittelmeer besetzt - Deutsche Truppen räumten Korsika und nahmen alles Kriegsmaterial mit - 7 feindliche Schiffe und 1 Zerstörer versenkt im Mittelmeer, 8 grössere Schiffe schwer beschädigt von Kampffliegerverbänden

Aus dem Führerhauptquartier, 5. Oktober. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Am Kubanbrückenkopf wurden starke Durchbruchsangriffe der Sowjets blutig abgewiesen.

Am mittleren Dnjeper, in der Mitte und an einigen Stellen im Norden der Ostfront scheiterten örtliche Angriffe des Feindes. Dabei kam es besonders im Gebiet der Pripjetmündung und westlich Smolensk zu heftigen Kämpfen, die zurzeit noch anhalten.

In Süditalien verstärkte der Feind seinen Druck gegen den Ostabschnitt der Front und landete gleichzeitig dicht hinter unserer Front bei Termoli. Starke deutsche Kräfte sind zum Gegenangriff angetreten.

Im Anschluss an die Überführung sämtlicher auf Sardinien eingesetzten deutschen Truppen nach Korsika wurde nun auch diese Insel befehlsgemäss geräumt und alle Truppen einschliesslich ihrer schweren Waffen, Geschütze, Panzer, Kraftfahrzeuge und allen Geräten auf das Festland übergesetzt. Unter Führung des Generalleutnants von Senger und Etterlin, der als letzter mit seinem Stabe die Insel verliess, ist hier in ständigem Kampf gegen nachdrängende Badoglio Truppen, Gaullisten und Amerikaner und gegen eine starke feindliche Überlegenheit zur See und in der Luft erneut eine einzigartige Leistung vollbracht worden. Nicht einmal die Einschiffung unserer letzten Sprengtrupps konnte der Gegner verhindern. Ebenso wie die unter Führung von Kontreadmiral Meendsen-Bohlken und Kapitän zur See Engelhardt stehenden Verbände der Kriegsmarine, die meist mit Kleinschiffsraum die gewaltige Übersetzleistung vollbrachten, haben sich Transportverbände der Luftwaffe besonders ausgezeichnet. Die eigenen Verluste bei der gesammten Operation sind äusserst gering.

Am dritten Oktober begann im östlichen Mittelmeer eine Landungsoperation aller Wehrmachtstelle gegen die nördlich Rhodos gelegenen Insel Kos. In zweitägigen Kämpfen wurde der Widerstand des Feindes zerschlagen und die Insel besetzt. Sechshundert Mann der britischen Besatzung und 2500 Mann Badoglio Truppen wurden gefangen genommen, vierzig Geschütze, 22 Flugzeuge und ein Schiff erbeutet. Die Säuberung der Insel von letzten versprengten Teilen des Feindes ist im Gange.

Deutsche Unterseeboote versenkten im Mittelmeer vor der nordafrikanischen Küste aus gesicherten feindlichen Geleitzügen sieben Schiffe mit 59 000 BRT und einen Zerstörer. Kampffliegerverbände griffen im gleichen Seegebiet einen Geleitzug an und beschädigten nach bisher vorliegenden Meldungen acht grössere Schiffe schwer.

Feindliche Fliegerverbände unternahmen während des Tages und in der Nacht Terrorangriffe gegen Orte im Rhein-, Main- und Saargebiet. Besonders schwer wurden die Wohngebiete der Stadt Frankfurt am Main getroffen. Weitere Zerstörungen werden aus Offenbach, Mannheim, Ludwigshafen, Worms und Saarlautern gemeldet. Von Luftverteidigungskräften wurden gestern 41 feindliche Flugzeuge, vorwiegend schwere Bomber, abgeschossen.

Die deutsche Luftwaffe führte in der vergangenen Nacht eine Reihe von Einzelangriffen gegen wichtige Objekte in England durch. An der westfranzösischen Küste kam es in der Nacht zum 4. Oktober zu einem Gefecht zwischen leichten deutschen Seestreitkräften und britischen Zerstörern. Ein feindlicher Zerstörer wurde torpediert und auf einigen anderen zahlreiche Artillerietreffer erzielt. Der deutsche Verband kehrte mit geringen Schäden in seinen Stützpunkt zurück.

Hudi boji pri Smolensku

Otok Kos v Sredozemlju zaseden — Nemške čete so izpraznile Korziko in odpeljale vse vojno gradivo — 7 sovražnih ladij in 1 rušilec potopljenih v Sredozemlju, bojna letala težko poškodovala 8 večjih ladij

Hitlerjev glavni stan, 5. okt. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na kubanjskem predmostju so bili krvavo zavrnjeni prodorni napadi sovjetskih čet.

Na srednjem Dnjepru in na nekaterih točkah severnega dela vzhodne fronte so se izjalovili sovražni krajevni napadi. Pri tem je prišlo zlasti v področju izliva Pripjeta in zapadno Smolenska do hudih bojev, ki deloma še trajajo.

V Južni Italiji je sovražnik ojačil svoj pritisk na vzhodni odsek ter se obenem izkrcal tik za našim bojiščem pri Termoliju. Močnejše nemške sile so nastopile v protinapad.

V zvezi s prevozom vseh na Sardinji delujočih nemških čet na Korziko je bil sedaj tudi ta otok na temelju povelja izpraznjen, vse čete pa vključno z njihovim težkim orožjem, topovi, oklepnimi in drugimi avtomobili ter z vsem orodjem prepeljane na kopnino. Pod vodstvom generalnih poročnikov Wängerja in Etterlinga, ki je s svojim štabom kot zadnji zapustil otok, so se tu nemške čete v stalnem boju proti pritiskajočim četam Badoglijevcev, Degaulovcev in Američanov ter proti močni sovražnikovi premoči na morju in v zraku znova edinstveno izkazale. Sovražnik ni mogel preprečiti niti ukrcanja naših zadnjih čet, ki so razbijale naprave.

Enako kakor pod vodstvom kontreadmirala Mengsten-Bohlken in kapetana Engelhardta stoječi oddelki vojne mornarice, ki so pretežno z najmanjšimi ladjami izvršili ogromni prevoz, so se posebno odlikovali prevozni oddelki letalstva. Lastne izgube pri celotni operaciji so izredno majhne.

Dne 3. oktobra se je začela v vzhodnem Sredozemlju izkrcevalna operacija vseh delov oboroženih sil proti otoku Kosu, ležečem severno od Rodosa. V dvodnevnih bojih je bil odpor sovražnika razbit in otok zaseden. 600 mož britanske posadke in 2500 mož Badoglievih čet je bilo ujetih, 40 topov, 22 letal in ena ladja pa je bilo zajeto. Čiščenje otoka zadnjih razpršenih delov sovražnika je v teku.

Nemške podmornice so v Sredozemskem morju pred severno afriško obalo iz zavarovalnih konvojev potopile sedem ladij s skupno 59.000 tonami ter en rušilec. Oddelki bojnih letal so v istem morskem področju napadli konvoj ter po dosedanjih poročilih težko poškodovali osem večjih ladij.

Sovražni letalski oddelki so izvršili v teku dneva in noči strahovalne napade na kraje v področju Rene, Mene in Saare. Posebno težko so bili prizadeti stanovanjski deli mesta Frankfurt na Meni. Nadaljnje opustošenje se javlja iz Offenbacha, Mannheima, Ludwigshafna, Wormsa in Saarlanterna. Sile zračne obrambe so včeraj sestrelile 41 sovražnih letal, povečini težke bombnike.

Nemško letalstvo je izvršilo preteklo noč niz posameznih napadov na važne cilje v Anglji.

Na zapadno francoski obali je prišlo ponoči na 4. oktober do boja med lahkimi nemškimi pomorskimi bojnimi silami in britanskimi rušilci. En sovražni rušilec je bil torpediran na nekoliko drugih pa je bilo doseženo mnogo topniških zadetkov. Nemški oddelek se je z neznatno škodo vrnil na svoje oporišče.

LE TRUPPE TEDESCHE HANNO OCCUPATO L'ISOLA DI COS

Del Quartier Generale del Führer, 5. ottobre. Il Comando Supremo tedesco comunica:

Sulla testa di ponte del Cuban sono stati sanguinosamente respinti attacchi di infiltrazione sovietici.

Sul Nipro centrale e in certi punti del settore settentrionale del fronte orientale sono falliti attacchi nemici locali. Nella zona dello sbocco del Pripiet e ad ovest di Smolensk ebbero luogo gravi combattimenti, che in parte sono tuttora in corso.

Nell'Italia meridionale il nemico aumentò la sua pressione nel settore orientale del fronte, sbarcando nello stesso tempo dietro il nostro fronte presso Termoli. Considerevoli forze tedesche sono passate al contrattacco.

In relazione al trasporto in Corsica di tutte le truppe tedesche operanti in Sardogna, anche l'isola di Corsica secondo gli ordini è stata sgombrata e tutte le truppe insieme alle armi pesanti, ai cannoni, ai carri armati e ad altri mezzi motorizzati e attrezzi trasportate sul continente. Al comando dei tenenti generali Wänger ed Etterling, che per ultimo lasciava l'isola con il suo stato maggiore, le truppe tedesche in continuo combattimento contro la pressione delle truppe badogliane, degaulliste ed americane e contro forze nemiche preponderanti sul mare e nell'aria, eseguivano ancora una volta una singolare impresa. Il nemico non riusciva ad impedire lo sbarco nemmeno delle nostre ultime truppe che distruggevano gli impianti.

Anche i reparti di trasporto della Luftwaffe si distinguevano in modo particolare non meno dei reparti della marina da guerra che al comando del contrammiraglio Mengsten-Bohlken e del capitano di marina Engelhardt eseguivano il poderoso trasporto navale in gran parte con piccole imbarcazioni.

Le nostre perdite in tale operazione sono minime.

Il 3 ottobre si iniziava nel Mediterraneo orientale l'operazione di sbarco di tutte le forze armate contro l'isola di Cos, sita a nord di Rodi. In due giorni combattimento è stata infranta la resistenza nemica ed occupata l'isola. Sono stati catturati 600 uomini del presidio britannico e 2500 uomini delle truppe di Badoglio, bottino comprende 40 cannoni, 22 aerei e 1 nave. E'in corso il rastrellamento delle ultime forze nemiche disperse sull'isola.

Sommergibili tedeschi affondavano nel Mediterraneo 7 navi di complessive 59.000 tonn. e 1 cacciatorpediniere dei convogli nemici protetti dalla costa nordafricana. Reparti di aerei da combattimento attaccavano nello stesso settore marittimo un convoglio, danneggiando secondo le notizie finora pervenute, 8 grandi navi.

Nel corso della giornata e della notte reparti aerei nemici eseguivano incursioni terroristiche su località del territorio del Reno, del Meno e della Saar. Sono stati particolarmente colpiti rioni abitati di Francoforte sul Meno. Altre devastazioni si annunciano da Offenbach, Mannheim, Ludwigshafen, Worms e Saarlautern. La difesa antiaerea abbatteva ieri 41 aerei nemici, in gran parte grossi bombardieri.

La Luftwaffe eseguiva la notte scorsa parecchie singole incursioni su importanti obiettivi nell'Inghilterra.

La notte sul 4 ottobre, lungo la costa occidentale francese, ebbe luogo un combattimento tra forze leggere da combattimento tedesche e cacciatorpediniere britanniche. Un cacciatorpediniere nemico veniva silurato, parecchi altri venivano gravemente colpiti dall'artiglieria. Il reparto tedesco ritornava con minimi danni alla sua base.

General Hopkinson umrl

-cp- **Stockholm,** 5. okt. Kakor poroča »Dagens Niheter« iz Londona, je organizator angleških izkrcevalnih čet generalmajor G. F. Hopkinson umrl na ranah, ki jih je dobil pri bojih v Sredozemlju.

Velika draginja v Siriji. Kakor poročajo turški listi, vlada v Sirji takšna draginja kakršne doslej še ni bilo. Angleška propaganda trdi, da so se na Bližnjem vzhodu dvignile cene zaradi Badoglieve izdaje.

Zahvala nemškemu ljudstvu

Iz govorov nemškega ministra dr. Göbbelsa in vodje nemškega kmetijstva Backeja na zahvalni dan žetve

Berlin, 4. oktobra 1943.

Zahvalni žetveni dan, ki se je praznoval v nedeljo v vseh nemških okrožjih, je dosegel svoj slovesni vršek z nagovoroma državnega kmetskega voditelja Backeja in državnega ministra dr. Göbbelsa na veliki prireditvi v berlinski športni palači, kjer je prebivalstvo državnega glavnega mesta na simboličen način izreklo nemškim kmetom zahvalo vsega nemškega naroda za trdno in požrtvovalno delo pri zagotovitvi prehrane.

Govor vodje Backeja

Državni kmečki voditelj **Backe** je označil ta dan, ki ga nemško prebivalstvo in ves nemški narod že desetič proslavljata, kot praznik in dan ponosa za vse. Ves nemški narod pozna težko delo, muko in skrbi, ki so, kakor vse delo v poljedelstvu, brez konca in začetka. Na današnji zahvalni žetveni dan gre za to, da dvignemo človeka iz njegove vsakdanjosti naporov in skrbi in mu razširiti obzorje s pogledom nazaj in naprej.

Odločilno delo narodnega socializma je to, da je povezal vse ljudi v nepremagljivo skupnost in vse moči v veletok moči, ki edini lahko zagotovi bodočnost. Z veseljem in tudi s ponosom lahko gledamo nazaj na preteklo leto. In čeprav ni vreme izpolnilo vseh naših upov, naj današnji dan podčrta vse, kakor je to kmečka navada, da bi z isto požrtvovalnostjo šli na novo delo, kajti trajno je srečen le, kdor je marljiv.

Ves nemški narod priznava vaše delo, vi možje, žene, mladeniči in mladenke nemškega kmetskega naroda. Priznava vam vaša dela z velikim zaupanjem, ki ga izkazuje vam in vašemu delu. Vsakdo izmed vas na deželi je že čutil to zaupanje v našo storitev, ki ga čutijo vojaki na bojišču ob zagotovitvi svoje dnevne prehrane, in zaupanje milijonov delovnih mož in žen v oboroževalni industriji, ki morajo imeti prednost v svojem delu za bojišče. In to zaupanje ne temelji le na nezlomljivi volji proizvajanja, ki se je v četrtem vojnem letu tako močno izkazalo, temveč tudi v vašem narodno socialističnem zadržanju, ki ste ga pokazali pri oddaji svojih živil za zagotovitev prehrane nemškega naroda.

Državni kmetski voditelj Backe je svoj nagovor zaključil z besedami: »Kot Nemci, predvsem pa kot kmetje, smemo s polnim zaupanjem gledati v bodočnost prav zato, ker smo pripravljeni, da z vsakim udarcem svojega srca sledimo Führerju do kraja in tam, kjer smo postavljeni, delamo in se neizprosno borimo. Le kdor se za največje bori s poslednjimi napori, bo zmagovalec! Mi hočemo to biti in to tudi bomo!«

Govor dr. Göbbelsa:

»Plug in meč - poroka zmage!«

Državni minister **dr. Göbbels** je imel nato globoko zasnovan govor, v katerem je sporočil zahvalo Führerja kmetom in delavcem in obravnaval politični in vojaški položaj. Izvajal je med drugim:

»Zbrali smo se tu, da bi predložili narodu obračun o trdem in težkem delu, ki so ga preko leta izvršili neštteti nemški kmetje in kmetice, ki nosijo **odgovornost za vsakdanji kruh** našega delovnega in borečega se naroda. Izkazali so se vredni te odgovornosti in niso razočarali v njih postavljenega zaupanja Führerja in nemškega naroda. Špet so z neutrudljivo marljivostjo skozi več težkih mesecev dela odvzeli domačim tlom z božjo pomočjo letošnjo žetev, ki zagotavlja tudi za prihodnje vojno leto našo prehrano in s tem uničuje enega izmed glavnih upov naših sovražnikov o izstradanju nemškega naroda. Ali ne deluje kot čudež, da smo ob začetku petega vojnega leta v stanju zvišati obrok kruha na mesec za 400 gr na 9600 gr in s tem za 100 višje kakor ob začetku vojne?

Za vse to se moramo zahvaliti predvsem marljivosti in pridnosti nemškega kmetskega prebivalstva, ki je svoje vojne naloge izpolnilo tudi v bistveno težjih okoliščinah. Za to storitev, ki mora biti Evropi v zgled in vzpodbudo, prinašam zahvalo in priznanje Führerja; on ve, da se lahko zanese prav tako na svoje kmete kakor na svoje vojake in delavce. Nemškemu narodu ne bo treba tudi v petem vojnem letu stradati!

Oralo in meč — poroka zmage — kruh in orožje sta nujna pogoja uspešnega vojnega vodstva. Marljivosti in požrtvovalnosti milijonov mož in žena v nemškem oboroževalnem gospodarstvu, ne moreta nikdar zaustaviti veletoka orožja, ki prihaja v roke naših hrabrih vojakov.

V Nemčiji ni **nobene vojne opozicije,** kajti predvsem stoji na čelu države Führer in ne kak izdajalski kralj; drugič za to ne, ker ni v nemški vojski nobenega vojaka, ki naj stoji visoko ali nizko, ki bi strahopetno podvrženost postavljal nad čast, in tretjič za to ne, ker je nemški narod preveč zrel in izkušen, da bi po bridkem nauku iz novembra 1918 še enkrat nasedel kot dan jasnim lažem svojih sovražnikov. Naše bojišče je lahko pomirjeno. Ono se bori za domovino, razume njene žrtve, jih ceni in jih tudi zasluži.

V pregledu političnega in vojaškega položaja je minister izvajal: Nehvaležno je postavljati se za preroka o bližnjem poteku akcije ali celo kazati samo nagnjenje k temu. Zato smatram za bolj primeren poskus, da iz obrisov današnjega političnega in vojaškega vojnega vodstva spoznamo, da morajo biti napori, ki jih morajo v vojni udeleženi narodi za dosego svojega cilja doprinesti, biti tembolj totalni, čim bolj totalni so cilji te vojne. Narod bi bil v nevarnosti, da vojno izgubi, ako ne bi za totalni vojni cilj doprinesel tudi ustrezajoči napor. **Narod pa bo vojno skoraj z matematično gotovostjo dobil, ako razvije totalno vse svoje narodne sile in je pri tem trdno odločen, da nikdar ne proda svoje časti in svoje svobode ali odloži orožja.**

Gre torej le za to, kdo ostane na koncu vojaških bojev trdno na svojih nogah in kdo se pod udarci svojega nasprotnika zruši.

Če pri pregledu **vojaškega položaja** lahko ugotovimo, da so sovražni **teroristični napadi iz zraka** na nemška mesta postali zadnji čas nekoliko redkejši, potem lahko priznamo, da je tudi vreme pri tem igralo svojo vlogo. Prav tako gotovo pa je tudi, da je bila naša vojaška obramba v zadnjem času tako znatno okrepljena in izboljšana, da je zadala tudi sovražniku izredno škodo, kakor je sovražnik priznal v svojih vznemirljivih debatah po časopisju. **Njegove izgube so se stalno večale.** V bodočnosti se bodo še povečale. Sovražnik bo v bodočnosti imel vedno naraščajoče velikanske izgube v osebju in gradivu: potem bo nastopil trenutek, da uspeh ne bo več odgovarjal uporabljenim sredstvom, tako človeškim kakor stvarnim. Tako imenovane »leteče trdnjave« bodo še postale leteče rakve. Vsakdo ve, kako veliko je trpljenje, ki nam ga povzroča letalska vojna. Naši oboroževalni produkciji ne prizadeva nikake škode. Sovražnik stremi le bolj po brutaliziranju civilnega prebivalstva in ima torej namen, ki odgovarja nizkotnemu nevojaškemu angleškemu vojaškemu mišljenju. Naša dolžnost je, delati proti temu z vsemi primernimi sredstvi.

Tudi kar se tiče **podmorniške vojne** so Angleži in Amerikanci dejstva zelo prehiteli, če mislijo, da je ta nevarnost že premagana. Nekega dne, ki ni več daleč, bo zopet stala pred njimi v vsej stari veličini. Tudi tukaj naši tehniki niso prenehali z bojem in sovražne pomorske sile bodo to ponovno čutile. V tem, kakor tudi v vprašanju letalske vojne nočem biti prerok, svarim pa sovražnika pred prenagljenim podcenjevanjem naših namenov in zmožnosti, ker za to nimajo nikakega razloga. Jaz nočem ničesar olepševati, marveč podajam sliko o položaju tako trezno in realistično, kot je le mogoče. Ta slika nam nudi mnogo ugodnih izgledov in nemško vojaško vodstvo se niti trenutek ne bo obotavljalo, vsakokrat jih opaziti. To velja tudi za naše **vojne na vzhodu.**

Nemška oborožena sila razpolaga z zadostno obrambno silo, da bo držala borbeni boljševizem priklenjen daleč od naših mejá. Če smo zadnje tedne na vzhodnem bojišču izvedli odmaknitve, potem te odmaknitve odgovarjajo prav tako smelo kot stvarno utemeljenemu preudarku. Kaj pomeni izvedba teh odmaknitev za naše vojaško vodstvo, bo sovražnik nekoč še občutil.

Vzhod bo za nas vedno pomenil grožnjo, dokler tamkaj ne bo padla jasna odločitev. Spoznanje te nevarnosti raste z njeno bližino in pojema z njeno oddaljitvijo. Upati je, da bodo v nevtralnih državah in v nekaterih delih zahodnega sovražnega tabora v bodočnosti gledali ta problem nekoliko resneje in stvarneje kakor doslej. Tudi majhne nevtralne države bi storile prav, če bi se Nemčiji bolj zahvaljevale kakor pa kritizirale njeno vojaško vodstvo, kajti vse imajo mnogo razlogov za hvaležnost, za kritiko pa nikakega pooblastila in nikake upravičenosti.

Rimska izdaja je bila zdravilen nauk, ker je vsem pokazala, da je tisti, ki je položil orožje, izgubil ter bo brez sočutja izločen. »Ni mi treba faz italijanske drame,« tako je dr. Göbbels dobesedno izvajal, »se enkrat v podrobnostih orisati; s pohodom Angležev in Amerikancev v München in Berlin ni bilo nič. S ponosom pa lahko beležijo kot vojaški prirastek enega kraljа brez države in enega brezčastnega maršala. Nikjer niso mogli odrezati nemških divizij. Trenutno še ni nastalo nič iz njihovih načrtov za tako imenovano amfibijsko izkrcanje. Naši angleško-ameriški sovražniki so se doslej borili le na periferiji Evrope. Do jedra naših obrambnih postojank še sploh niso prispeli; šele tam bi se morali izkazati. Ta namen pa imajo tudi naši vojaki.«

Čim nevarnejša postaja vojna, tem mirneje in sproščeneje ji moramo stopiti naproti. **Na vzgledu Italije** pa lahko vsak Nemec, pa tudi vsak član ogroženih evropskih narodov spozna, kam vodi pot, če kak narod v svojih kritičnih razvojnih fazah zgubi živce in postane nezvest svoji stvari. Zato moramo ravno sedaj ostati trdni, odločni in stanovitni.

Minister dr. Göbbels je končal svoja izvajanja z naslednjimi besedami: »Čim več bomo danes storili, tem večja bo zmaga. Čas je postal tako trd in težak, da smo kot narod podrli mostove za seboj. Nazaj ni več poti, marveč le še naprej. Iz tega pojmovanja nezadržno raste bodoča velika zmaga. Mi narodni socialisti niti eno minuto nismo nikdar dvomili o tem. Kakor smo pred prevzemom oblasti vedno in vedno svojim pristašem verno zatrjevali, da bo nekega dne prišla blagoslovljena ura, tako lahko to danes le še vedno in vedno zopet ponavljamo pred nemškim ljudstvom.

Kakor takrat, smo tudi danes trdno prepričani: mi bomo zmagali, ker je to v logiki zgodovine, ker to hoče višja usoda; ker nas po nobeni drugi poti ne more voditi iz tega, kar nam je usojeno in ker bi zgodovina brez naše zmage izgubila svoj smisel. Zgodovina pa ni brezmiselna.

Možno je, da bomo do takrat morali prestati še težke in trde preizkušnje. Čim bolj se bomo bližali odločitvi, tem dramatičnejša in nevarnejša bo postala ta vojna.

Nekega dne pa se bo končala v zadnji veliki preizkušnji živcev in moči. Takrat se bo nenadoma pretrgalo zagrinjalo pred uganko našega časa in pred nami se bo pojavila slika novega sveta. To bo svet vzvišenega in lepega miru, v katerega hočemo potem s pogumnim korakom stopiti iz krvavega sveta vojne.«

Poslušalci so ministrova izvajanja na mnogih mestih prekinili z živahnim odobravanjem.

S posebnim zanimanjem so zasledovali izvajanja o rimski izdaji in večminutno živahno pritrjevalno odobravanje je prekinilo govor, ko je minister govoril o izgubi časti ter o nalogi svobode. Vriskajoče odobravanje navdušenih množic pa je izrazilo priznanje, da bodo odločno sledile Führerju Adolfu Hitlerju čez drn in strn, da bodo z njim dosegle cilj ponosne zmage.

Velik pomen trojne zveze

-cp- **Solun,** 5. okt. Grški list »Nea Evrope«, ki izhaja v Solunu, opozarja na velik pomen trojne zveze. Ta pogodba, piše list, zagotavlja zmago sil reda nad judovsko boljševiško požrešnostjo ter nad ameriškim dolarskim imperializmom. Z občudovanja vrednim junaštvom so se borile sile trojne zveze za uveljavitev pravičnejšega in boljšega reda. Anglija, Amerika in Sovjetska Rusija pa so tekmovale med seboj, da bi si podjarmile vse njim neprijetne države. Grčija dovolj dobro pozna angleško politiko po načelu deli in vladaj, s katero je skušala Anglija desetletja obvladovati Balkan. Pozna pa tudi usodo, ki bi jo zadela v primeru sovjetske vlade. Anglosasi s praznimi in prilizovalnimi obljubami varajo majhne narode, da bi jih lahko pozneje tem bolj oropali njihove svobode.

Kako je bil zaseden otok Krf

-cp- **Berlin,** 5. okt. Z utrjevanjem balkanskih obal napreduje tudi pobijanje tolp in preostalih Badogliu poslušnih italijanskih čet. Pri čiščenju obale so edinice nemške vojne mornarice v noči 24. septembra pristale na otoku Krfu, kjer se je izdajalski poveljnik otoka, neki polkovnik Lussiniani navzlic večkratnim pogajanjem za izročitev oblasti nemškemu vodstvu, trdovratno upiral. Krf leži severozahodno od nekoliko prej zasedenega otoka Kefalonija tik ob grško-albanski obali ter zapira vhod v Otransko ožino na najožjem mestu med Italijo in Grčijo ter je zato izredno važen.

Navzlic močnemu italijanskemu zapornemu ognju so si nemške čete hitro osvojile mostišče na južnozahodni obali otoka. 23. septembra zjutraj so ti oddelki hiteli po vseh glavnih cestah proti glavnemu mestu Krf. V skalnati gorati pokrajini so naleteli na močan odpor iz bunkerjev, ki ga je podpiralo težko topništvo. Ta odpor je bil z obkolitvijo hitro zlomljen, nemško topništvo pa je uničilo italijanske topove. Strmoglavci so brneli nad mestom Krf, ki se je zaradi pritiska nemškega vojaštva popoldne istega dne predalo. S tem je bil celemu otoku dan znak za kapitulacijo. Badoglieve čete so se dale ujeti ali pa so odvrgle orožje. Komandant otoka, ki mu je Badoglio dal srebrno kolajno za zasluge, ker se je upiral, je bil 23. septembra zvečer ujet. Kakor so izjavili razoroženi italijanski oficirji, je bil on odgovoren za ta odpor. Krona njegovega izdajstva je bila v tem, da je slabe nemške sile, ki so pomagale Italijanom varovati otok Krf, po Badoglievi kapitulaciji odposlal v Brindisi ter jih izročil Angležem.

Zmagovito zasedbo otoka so omogočila nemška strmoglava letala, ki so že prvi dan odpora obstreljevala Badoglieve čete ter vojaške naprave na otoku. V pristanišču so izbruhnili veliki požari. Obalno topništvo je bilo uničeno. Nemške izgube so bile pri tem nastopu razveseljivo majhne, sovražnikove pa velike, čeprav je bil v petkratni premoči. V nemške roke je padlo šest baterij, mnogo protitankovskih topov in nepregledne množice drugega orožja. Tudi letališče je bilo nepoškodovano in zavzeto. V pristanišču sta bila potopljena dva rušilca, preden sta mogla odplutí.

Prebivalstvo otoka je z odkrito simpatijo sprejelo nemške čete, kamor koli so prišle. Povsod so stali možje in žene z otroki na ulicah ter prijazno pozdravljali gorske lovce, ki so se vozili mimo.

25-letnica smrti p. Škrabca

Danes mine 25 let, kar je umrl veliki frančiškanski jezikoslovec pater Stanislav Škrabec. Eden najboljših sedanjih slovenskih jezikoslovcev dr. Ramovž je rekel o njem: Slovenski jezikoslovci so častili v Škrabcu svojega vodnika, velikega mojstra in le s spoštovanjem so govorili o njem.

P. Škrabec je bil rojen 7. januarja 1844 v Hrvači pri Ribnici. Gimnazijo je končal v Ljubljani. Po maturi je stopil leta 1863 v frančiškanski red. Redovni noviciat je končal na Trsatu, bogoslovje pa je študiral v Gorici in v Ljubljani. V mašnika je bil posvečen leta 1867. Prvo službo je imel na novomeški gimnaziji kot suplent. Takrat je priobčil prvo učeno in daljšo razpravo »O glasu in naglasu našega književnega jezika v izreki in pisavi«. Ko je avstrijska oblast leta 1870 frančiškanom vzela novomeško gimnazijo, je šel p. Škrabec na vseučilišče v Gradec. Ko je študije končal, je postal profesor na frančiškanski gimnaziji v Gorici. Tu se je začelo njegov plodno delovanje. Ravno takrat so začeli frančiškani izdajati nabožni list »Cvetje« in p. Škrabec je prišel na izvirno misel: na platnicah tega lista je pričel pisati svoje učene jezikoslovne razprave. Tako je delal 35 let. Listu je bil urednik ves ta čas. Prva svetovna vojna mu je vzela pero iz roke. Takrat je moral bežati iz Gorice v Ljubljano. Tu je začel hirati in ob koncu vojne je umrl v ljubljanskem frančiškanskem samostanu. Pokopan je pri Sv. Križu.

Koledar

Sreda, 6. vinotoka: Brunon, opat in ustanovitelj reda; Fides, devica in mučenica; Franč. od Jezusovih ran, devica.

Četrtek, 7. vinotoka: Kraljica rožnega venca; Marko, papež; Sergij, mučenec.

Lunina sprememba: 6. vinotoka ob 21.19 prvi krajec. Herschel napoveduje lepo vreme ob severu.

Izšel je »IVANHOE«

svetovno znani roman v slikah

Knjiga velja: **broširana 35 lir, v polplatno vezana 45 lir, v celo platno vezana na najfinejšem papirju 80 lir.**

Broširani in vezani izvodi so na razpolago v veži Ljudske tiskarne in v knjigarnah.

Naročila sprejema uredništvo »Slovenca«

Zgodovinski paberki

6. vinotoka:

l. 1848. je izbruhnila na Dunaju »oktobrska revolucija«. Zoper nacionalistično ogrsko vlado so se združili Srbi in Hrvati pod vodstvom bana **Josipa Jelačiča**, poveljnika vojne krajine. Jelačič je prepričal dvor o zvestobi Hrvatov in dobil podporo v borbi z Madžari. Jelačič je prekoračil Dravo in udaril na Madžare. Ko je dunajska vlada hotela poslati Jelačiču pomoč, je bila radikalna stranka proti temu, zavedajoč se, da je poraz Madžarov tudi njen poraz. Zato so poskusili preprečiti odhod vojaštva. Pričel se je boj med zvestimi in upornimi četami. Zmagali so uporniki, vdrli so v vojno ministrstvo, ubili ministra Latoneja in njegovo razmrcvarjeno truplo obesili na cestni svetilnik. Proletariat je oplenil orožarno in se oborožil. Vladi zveste čete so se utaborile pred mestom. Dvor, ki se je meseca avgusta vrnil iz Inomosta na Dunaj, je zbežal sedaj v Olomuc. Windischgraetz in Jelačič sta obkolila uporno mesto in ga prisilila k predaji, voditelji revolucije so bili ustreljeni. Madžari so ostali osamljeni — armada je rešila Avstrijo. Madžari so odstavili Habsburžane in oklicali republiko, cesarske čete so se morale umikati, tedaj je posegel vmes ruski car Nikolaj, njegovemu generalu Paskieviču so se Madžari pri **Vilagošu vdali.**

~

— **Slovenski Rdeči križ poroča:** V skladišču paketov Kotnikova 16 se naj javijo naslednje osebe: Blatnik Vida, Berlogar Ani, Pelc Marija, Piškur Josip, Klemenčič Slavko, Florjančič Jožefa, Berčnik Zdenka, Jeraj M., Prezelj Neža, Dajčman Mici; nadalje osebe, ki so oddale pakete za nastopne internirance: Ljubič Vinko, Tomšič Alojz, Praznik Josip, Centa Alojz, Fuks Gustav, Peterlin Gabrijel, Novak Stanislav, Büchler Elza, Gruden Alojz, Košir Jožef, Celarec Anton, Bulc Anton, Tomšič Franc, Meden Mirko, Gabrenja Anton, Golobič Alojz, Potušek Srečko, Hiti Miloš, Pureber Franc, Rovčki Anton, Kosec Ivan, Leben Leopold, Smuc Karol. — V četrtek, dne 7. t. m. se naj javijo osebe, ki so predale pakete za Renicci, Padovo, Gonars, Treviso ali Rab in imajo dotična **predajna potrdila**, ki jih naj prinesejo s seboj. V poštev prihajajo za enkrat paketi odpošiljancev iz naslednjih okolišev: Višnjagora, Grosuplje, Škofljica, Lavrica, Ig-Studenec, Borovnica, Brezovica, Log, Preserje, Vrhnika, Dobrova, Polje, Zalog, Dobrunje, Šmarje-Sap, Tomišelj.

— **Gg. kateheti ljublj. srednjih, strokovnih meščanskih in ljudskih šol** se vabijo, da se udeleže za pričetek novega šolskega leta sv. maše, ki jo bo opravil v soboto, 9. oktobra, ob 8 v alojzijeviški kapeli prevzvišeni gospod Ordinarij. Po sv. maši je poklic sv. Duha. Nato je pod predsedstvom Prevzvišenega običajni sestanek vseh katehetov v predavalnici št. 26.

— **Bratovščina sv. Rešnjega Telesa** bo imela svojo mesečno pobožnost v četrtek, 7. oktobra, v uršulinski cerkvi. Ob 6.30 bo sv. maša z blagoslovom za žive in rajne člane bratovščine. Udeleženci dobe ta dan odpustek pod navadnimi pogoji.

— **Tri dni** bodo razstavljene originalne slike R. Debenjaka, ki jih je slikar napravil za novo izišlo Magajnovo knjigo »Oživeli obrazi«. Knjigarna Žužek, prehod nebotičnika.

— **Večerni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu. Kongresni trg 2.** Vpisovanje za šolsko leto 1943-44 se vrši dnevno. Pouk iz vseh trgovskih predmetov. Pričetek predavanja 15. t. m. Informacije in prospekte daje ravnateljstvo.

— **Železniškim upokojencem** se sporoča, da se kočevski premog do nadaljnjega ne more naročiti, ker ga ni v zalogi, pač pa se še nadalje lahko naroča trboveljski premog. Naročilo na kočevski premog se lahko spremeni v naročilo na trboveljski premog proti doplačilu razlike, kar lahko vsakdo napravi pri svoji edinici z nabavno knjižico za kurivo.

— **Novo Magajnovo knjigo »Oživeli obrazi«** dobite namesto za 90 lir za 75 lir, če postanete naročnik prvega letnika založbe Klas — knjigarna Žužek.

— **Hladno in megleno.** Ljubljansko Barje je bilo v torek zjutraj zavito v gosto, visoko meglo, iz katere je lahno rosilo. Po travnikih je bila močna rosa. Ko bi bila jutranja temperatura padla na nič, bi imeli hudo slano. V torek zjutraj je bilo prav hladno, ko je jutranja temperatura padla za 2 stopinji napram prejšnjemu jutru. Torkov jutranji minimum +9.8 stopinje Celzija. V ponedeljek je bilo podnevi sončno in toplo. Dnevni temperaturni maksimum +21 stopinj. Barometer je padel na 764mm. Pričakovati je v kratkem spremembo vremena. Zelo deževen je bil oktober leta 1907. Takrat je v 19 deževnih dneh padlo 335.1 milimetra dežja.

— **Stanovanjske odpovedi v septembru.** V letošnjem septembru je bilo na okrajnem sodišču podanih 43 stanovanjskih odpovedi, prav toliko kot lani septembra. V 9 mesecih letos je bilo 600 odpovedi, ko jih je bilo lani v istem času 578. Največ stanovanj je bilo odpovedanih zaradi neplačane najemnine. Predlaganih je bilo dalje tudi več deložacij, ko so postale odpovedi pravomočne. Kakor zatrjujejo poznavalci stanovanjskih prilik, bi Ljubljana v tem času potrebovala do 2000 novih stanovanj, da bi bilo zadoščeno vsem stanovanjskim potrebam mesta. Sedaj je v Ljubljani zasedenih do 23.000 stanovanj, od katerih je okoli 35 odstotkov zasedenih po več družinah.

— **Vpisovanje v trgovsko učilišče Christofov učni zavod, Ljubljana, Domobranska 15, za Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti in za Višji trgovski tečaj** ter za ostale tečaje se vrši vsak dan dopoldne in popoldne ob običajnih uradnih urah redno do 9. oktobra. Informacije in nove prospekte daje ravnateljstvo.

— **Dijake-inje vseh srednjih, strokovnih in meščanskih šol opozarjamo** na naš specialni najuspešnejši pouk iz vseh zaželenih predmetov. Ločeni oddelki po razredih in predmetih. Poučujejo gimnazijski profesorji. Vpisovanje vsakodnevno. Informacije: **Specialne instrukcije za srednje šole, Kongresni trg 2, v šolskih prostorih Trgovskega učnega zavoda.**

— **Lekarne.** Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Ciril-Metodova ulica 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustar, Šelenburgova ulica 7.

Dodatne živilske nakaznice za delavce

Za mesec oktober so ljubljanski mestni preskrbovalni urad začel deliti dodatne živilske nakaznice za težake po številkah potrdil tako, da pridejo na vrsto v sredo, 6. oktobra, številke 1 do 100; v četrtek, 7. oktobra, številke 101 do 200; v petek, 8. oktobra, številke 201 do 300; v soboto, 9. oktobra, številke 301 do 400; v ponedeljek, 11. oktobra, številke, 401 do 500; v torek, 12. oktobra, štev. 501 do 600; v sredo, 13. oktobra, štev. 601 do 700; v četrtek, 14. oktobra, številke 701 do 800; v petek, 15. oktobra, številke 801 do 900; v soboto, 16. oktobra številke 901 do 1000; v ponedeljek, 18. oktobra, številke 1001 do 1100 in v torek, 19. oktobra, številke 1101 do 1200.

V ta namen urad posluje vsak dan od 8 do 12 in od 14.30—17.30 v palači Bata, I. nadstropje, soba št. 3.

Razdeljevaje marmelade

Pokrajinski prehranjevalni zavod v Ljubljani poziva vse trgovce in zadruge mesta Ljubljane, da dvignejo nakazila za marmelado na Novem trgu štev. 4-II, in to dne 6. in 7. oktobra 1943.

Potrošniki naj pri svojih trgovcih dvignejo v dneh 8. ali 9. oktobra 1943 na odrezek št. 911 po 150 gr marmelade.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

Drama:

Sobota, 9. oktobra ob 16.30: **»Cvetje v jeseni«.** Krstna predstava. Otvoritev dramske sezone. Izven. Cene od 22 lir navzdol.

Nedelja, 10. oktobra ob 15: **»Ifigenija na Tavridi«.** Izven. Cene od 22 lir navzdol.

Opera:

Sreda, 6. oktobra ob 16: **»Dežela smehljaja«.** Operета. Izven. Cene od 32 lir navzdol.

Sobota, 9. oktobra ob 16: **»Madame Butterfly«.** Izven. Cene od 32 lir navzdol.

Nedelja, 10. oktobra ob 16: **»Prodana nevesta«.** Cene od 32 lir navzdol.

Tretji letnik »Slovenčeve knjižnice« je že začel izhajati

Prvo knjigo

»MLADA BREDA«

ki jo je spisal dr. Ivan Pregelj, dobite že po vseh knjigarnah. — V ponedeljek bo izšla že druga knjiga, znameniti roman Henry Bordeaux-a

»Rajmunda«

znan zlasti pod naslovom »Volnena halja«

Ne odlašajte, ampak takoj se naročite na tretji letnik »Slovenčeve knjižnice«.

Radio Ljubljana

dnevni spored za 6. oktober:

8.30—9 Jutranji pozdrav — 9—9.20 Poročila v nemščini in slovenščini — Prekinitev oddaje do 12.20— 12.20—12.30 Uvod — 12.30—12.50 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.50—14 Glasba za vsakega — 14—14.15 Poročila v nemščini — 14.15—15 Popoldanska glasba — 15 Poročilo nemškega vrhovnega poveljstva — Prekinitev oddaje do 17 — 17—17.15 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15—17.30 Zabavni koncert — 17.30—18 Otroška ura, pravljice čita gdč. Maša Slavčeva — Prekinitev oddaje do 19 — 19—19.30 Komorno glasbo izvajata Jurij Gregorc, violina, in L. M. Škerjanc, klavir — 19.30—19.50 Poročila v nemščini in slovenščini, poročilo nemškega vrhovnega poveljstva v italijanščini, napoved sporeda za naslednji dan — 19.50—20 Mala medigra — 20—20.20 Poročila v nemščini — 20.20—21 Križem kražem po Evropi — 21—22 Igra ritmični orkester — 22—22.10 Poročila v nemščini — Konec oddaje.

Šolske vesti

— **Upraviteljstvo III. mešane ljudske šole v Mostah** sporoča, da je začetna šolska maša v ponedeljek, 11. oktobra, ob 8, v župni cerkvi Sv. Družine v Mostah. Redni pouk se prične naslednji dan 12. oktobra. Otroci naj se zbero prvi šolski dan 12. oktobra pred meščansko šolo v Mostah ob 1 popoldne.

— **Državna dvorazredna trgovska šola v Ljubljani.** Šolsko leto 1943-44 se bo pričelo z otvoritveno sv. mašo dne 11. okt. 1943 ob 10 v stolnici. Po službi božji se zbero učenci in učenke I. a, II. a, II. b, II. c, II. d in II. e v svojih učilnicah. Učenke I. b, I. c in I. d se zbero v svojih učilnicah dne 11. oktobra 1943 ob 15. — *Učenke-pevke* se morajo udeležiti pevske vaje v soboto, dne 9. oktobra 1943, ob 15.. — Ravnateljstvo.

Poizvedovanja

Našla sem broško v nedeljo pred pošto. Dobi se Snežniška 1.II., levo.

Našel sem živilsko nakaznico na ime Gožani Artur. Dobi se pri Vrhunec, Pokopališka 5, Moste.

Zgubil sem listnico z manjšo vsoto denarja. Pošten najditelj se naproša, da jo odda v Koblarjevi 7.

Zgubil sem 2 listini (obrtnica in najemninska pogodba) od Most do Vodnikovega trga. Prosim, izročiti proti nagradi na naslov, ki je na listinah.

KULTURNI OBZORNIK

»Peli so jih mati moja . . .«

Pod tem naslovom je izdal pesnik *Severin Šali* v Slovenčevi knjižnici zbirko slovenskih ljudskih pripovednih pesmi, kakor jih je izbral po svojem estetskem ukusu iz ogromnega zaklada Štrekljevih slovenskih narodnih pesmi ter od drugod. Svoj čas je Mohorjeva družba izdala zbirke slovenskih Balad in romanc ter Slovenskih legend z ilustracijami A. Koželja in videli smo, kako dobrodošle so bile take zbirke za našo mladino, predvsem pa za šole. Po njih so se seznanjale širše plasti našega naroda z našim epičnim pesništvom. Zbiratelji takratnih zbirk pa so izbrali iz celotnega epičnega zaklada, narodnega in umetnega in često brez pravega lepotnega ukusa. Namen Slovenčeve knjižnice pa je bil, izbrati še danes pesniško živo slovensko ljudsko epiko ter jo dati širšemu občinstvu v obliki nekdanjih Mohorskih izdaj. Sicer je v zadnjem času izšlo že več takih zbirk, n. pr. Bevkova antologija narodne epike Mlada Zora, Glonarjev bogat izbor pri Akademski založbi i. dr. Zdaj pa je *pesnik Šali* izbral nanovo nekaj najlepših balad, pravljičnih pesmi, bajk in legend ter živalskih basni v pesmi ter jih povezal v lepo enotno zbirko pod lepim naslovom iz narodne pesmi: *»Peli so jih mati moja . . .«* Pri izboru se vidi, da jih je izbiral sodobni pesnik s tenkim posluhom za večno živo lepoto narodne pesmi: nikjer ne čutimo navlake ali samo suhega cveta, vsaka mi nudi živo srce. Tu narodna pesem ni zbrana v muzealno zbirko, temveč v sodobno pesniško branje. Šali pa narodne pesmi tudi ni ponarejal in prenarejal, kakor uredniki mohorskih zbirk, ki so popravljali ritem in besedo v nov metrum, temveč je ohranil prvotno obliko pesmi, ter jo samo v malenkostnih pravopisnih pogledih (kot n. pr. vert — vrti) itd. prilagodil današnjemu pravopisu ter izpuščal apostrof, ki je itak samo grafično pomagalo. V ostalem pa je ohranil pesniško narečje, da človek tudi takoj vidi, iz katerega kraja je pesem, kar daje pesmim osebno mikavnost in barvo. V tem pogledu je zadostil modernim zahtevkom izdajanja narodnih pesmi ter nudi v tej zbirki pravo obličje narodne pesmi, zlasti še, ker je izbiral s pomočjo svojih sodelavcev čim starejše inačice in zapiske.

Ta sodelavca sta bila predvsem *prof. dr. Ivan Grafenauer*, najboljši poznavalec literarne folklore, ter *prof. Miklavž Kuret.* Zadnji je napisal zbirki *uvod*, v katerem govori o smislu slovenske narodne pesmi v primeri z narodnimi pesmimi drugih narodov ter ga skuša ugotoviti v tesni zvezi s starimi obredji. Notranja oznaka slovenske narodne pesmi je »balada« v prvotnem smislu — *plesna pesem*, ki se je recitirala in pela pri plesih, od česar je odvisen tudi notranji ritem. *Opombe*, ki jih je po znanstvenih knjigah in na znastven način zbral po podatkih prof. Grafenauerja ravnotako prof. Kuret beležijo provenience posameznih pesmi, obenem pa tudi razlago notranjega smisla ter kulturno zgodovinsko ozadje. Tu se naslanja na odkritja zadnjih let naših najboljših folkloristov kakor je poleg g. dr. Gr. tudi glasbenik Fr. Marolt in drugi ter ugotavlja — v kolikor se da — tudi starost pesmi. Ta komentar prvič praktično uporablja ugotovitve prof. Grafenauerja ter so vrednota zase.

Tako je Slovenčeva knjižnica dala svojim naročnikom *prvo pesniško knjigo: narodne pesmi* kot živ pesniški venček, obenem pa z vso literarno zgodovinsko in folklorno razlago o njihovem nastanku in rasti ter smislu, v kolikor more zanimati slovenskega izobraženca. Obenem pa v tradicionalni obliki mohorskih ljudskih izdaj ter je vlogo slikarja Koželja sedaj opravil dobro *Fr. Beranek.* Knjiga bo izpolnila svojo nalogo: budila bo v družini in šoli ljubezen do naše lepe narodne pesmi ter jo poživljala za nove rodove. Njih estetska vrednost pa je tako potrjena tudi za današnji čas. td.

Muzej magičnih strupov

V mestu Mehiki so odprli zares svojski muzej na svetu, ki se imenuej muzej magičnih strupov. Muzej je uredil eden tamošnjih učenjakov. V muzeju so zbrani najbolj posebni strupi z različnim delovanjem. Tako je ondi strup, ki se imenuje stekleni les in ki more človeku vzbuditi domišljijo smrti. Jako je zanimiv strup pejotel, ki ga dobivajo iz neke vrste kakteje, in tisti, ki ga popije, vidi duhove. Najbolj poseben vseh strupov je strup z imenom »sinicuih«. Učinek tega strupa je zares zanimiv, ker človek, ki ga izpije, izgubi za nekaj časa spomin in pozabi vse svoje težave in bridkosti. Dognano je znanstveno, da so ljudje, ki uživajo ta strup, nekaj dni v nekem čudnem snu. V resnici živijo kakor prej, samo da se prav nič ne spominjajo, kaj so nekoč počeli.

TEL. **KINO UNION** 22-21

Tragična usoda mlade žene, ki je podlegla v težki razdvojenosti med dolžnostjo in ljubeznijo . . .

»ROMANCA V MOLU«

Marianne Hoppe, Paul Dahlke, Ferdinand Marian, Siegfried Breuer.

PREDSTAVE ob 15.30 in 17.30.

TEL. **KINO SLOGA** 27-30

Zopet veliko dramatično delo po ERNST ZAHN-ovi noveli »Der Schatten«

»VIOLANTA«

Večna lepota gorskih krajev tvori čudovit okvir pretresljivega dejanja ljubezni, krivde in pokore.

V glavni vlogi: Annelies Reinhold, Richard Haussler in Hans Schlenk.

PREDSTAVE:

ob 15 in 17; v nedeljo pa še ob 10.30.

MALI OGLASI

Več dobrih **STROJEPISK** iščemo takoj za nemščino. Predstaviti se od srede, 6. t. m. ob 11 na Bleiweisovi cesti št. 1-a, IV. nadstropje, D. N. B.

Iščemo **VEČ STROJEPISK** za slovenščino, po možnosti z znanjem nemščine. Predstaviti se: Bleiweisova 1-a, IV. nadstr. D. N. B. od srede, 6. t. m. od 11. ure dalje.

DIJAK III. letnika trgovske akademije išče sobico event. gre k dijaku kot sostanovalec. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Dijak« 6730. (s

DIAMANT se je izgubil. Najditelj se naproša, da ga izroči proti visoki nagradi. Naslov v upravi »Slov.« pod 6724.

PRODAMO kuhinjske kredence, omare, otomano, predsobno garnituro, razne mize, stroj z dolgim čolničkom in drugo. Trgovina »Ogled«, Mestni trg št. 3 (vhod skozi vežo).

OTROŠKI VOZIČKI globoki in športni naprodaj pri »Promete, nasproti križanske cerkve.

BREZOVE METLE držaje za lopate, omela itd. dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova št. 29 in Maistrova 10.

PISALNI STROJ (Isis), z mizo, najnovejši, tovarniško nov, prodam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 6743.

STARO ŽIMO in žimnice kupi trgovina »Ogled«, Mestni trg 3 (vhod skozi vežo).

DIVJI KOSTANJ kupuje »Žegoza«, zadruga malih gospodarjev, Gallusovo nabrežje 33, vsak dan od 9—12 dopoldne.

MLIN za mletje barve — manjšega, kupim. Ponudbe: gostilna Kajfež, Florjanska ulica. (k

KUHALNI APARAT za ekspres kavo, kupim. Ponudbe: gostilna Kajfež, Florjanska ulica. (k

PISALNE STROJE kupuje po najvišji dnevni ceni tvrdka Everest, Prešernova 44

Za učenje tujih jezikov:

NEMŠČINA

NOVAK: **Nemščina brez učitelja.** I. del: Slovnica. Broš. Lir 8.— II. del: Razgovori. Broš. Lir 9—

PISKERNIK: **Nemško slovenski** in **Slovensko nemški slovarček.** Broš. Lir. 20·—, Vez. Lir 26·—

BRADAČ: **Nemški glagol.** Broš. L 3.

Ljudska knjigarna v Ljubljani

Pred škofijo 5, — Miklošičeva 5

=Mička=

56. Za poldne se je vrnil na grajsko dvorišče, kjer je šivala Marija. »Mička, kaj je bila pomaranča tako kisla, da se še zdaj klaverno držiš. Hočeš kaj slajšega?« je razjahal ob njej. Marija se je zmedla, da se je zbodla v prst. Rdel je še, ko je grof že odpeljal konja proti hlevu in bilo jo je strah jeseni. Le preživo je videla pred seboj prikazni in njihovo obljubo. Premišljala je besede tolmuna in misel ji je zorela v sklep.

MOLITEV NA GORI

41 Vinko Beličič Novela

Marko si je z obema rokama podpiral glavo, gledal je skozi okna, a njegove misli so bile daleč stran od muhastega aprilskega vremena.

Kaj se je zgodilo med Kovačevo in Petrušičem? Zakaj se nenadno več ne družita? Odkod je prišla v Jankove oči nova senca,

Iztrgati ga je treba iz osamljenosti! se je odločil vikar. Notranja razklanost ga razjeda; pozornost mu moramo obrniti navzven. Še enkrat ga bom povabil v naš kongregacijski krog!

To je tudi storil.

»Janko, ti najbrž ne veš, kako delovni so naši fantje zunaj šole. Sam se gotovo še spominjaš, kako navdušeno smo se tudi mi utrjevali v vsem dobrem in si krepili duha za neustavljivi polet v čiste višine.«

»Bil nas je sam idealizem.«

»Kakšna pa naj bo mladina, ako ne idealna!« je vzkliknil Marko. »Življenje ji bo že omrtvičilo presmele težnje.«

Ko je Janko molčal, je vikar nadaljeval:

»Vabim te, Janko, ako utegneš, pridi kdaj na njihov sestanek! Potem boš sam videl, koliko življenjske resnobe je v njih. Tudi jim boš s svojo navzočnostjo vlil novega poguma.«

»Kdaj pa imajo sestanke?«

»Vsak četrtek ob petih popoldne v samostanski dvorani.«

Marko je videl, da je vsaka nadaljnja beseda odveč, in tudi Janko ni več spregovoril o tem.

Minil je prvi teden — nič se ni spremenilo: na fantovskem sestanku je bil ko ponavadi samo duhovni voditelj Marko Žlebnik. Naslednji četrtek pa je tik pred začetkom prihitel zakasneli član in šepnil predsedniku, ki je že stal za mizo:

»Profesor Petrušič prihaja.«

Predsednik se je zganil in obrnil obraz proti vratom. Polotil se ga je nemir.

Janko je šel po samostanskem hodniku, skozi vrata na levi je krenil na kamnitno stopnišče. Isti vonj kakor pred... pred petnajstimi in več leti! mu je govorila misel. Nič se ni spremenilo, zob časa tu očividno nima oblasti...

Ko je stopil v dvorano je kakih trideset višješolcev vstalo s svojih sedežev. Medtem ko se je ta mladina začudeno spogledovala, mu je prišel naproti Marko, mu iskreno stisnil roko in ga popeljal na stol poleg sebe.

Predsednik je počasi prišel do sape in pozdravil profesorja Petrušiča.

Dvorana je živo in veselo zaploskala. Janko je pogledal Marka, a ta se mu je le mirno in zadovoljno smehljal.

»Prosim gospoda profesorja,« je medtem nadaljeval predsednik, osmošolec Kočevar, »naj prizanesljivo presoja naše delo, upoštevajoč vse ovire, ki so mladosti zmerom napoti. Iskreno ga tudi prosim, naj odslej vedno prihaja med nas, ki imamo, žal, tako malo pogumnih prijateljev v profesorskem zboru.«

Dijaki so ostrmeli ob predsednikovih odkritih, skoraj drznih besedah. Petrušič v prvi vrsti je mirno gledal Kočevarja, svojega najboljšega in najljubšega učenca, in v srcu se mu je zbudil rahel ponos: Ta fant gre in pojde, kakor bi lepše ne mogel iti — prizadevno, naravnost pokonci...

Vikar Marko je prebral odlomek iz svetega pisma in ga nazorno razjasnil, nato so se vrstile deklamacije, njim pa je sledil govor sedmošolca Maliča: Narod in kultura.

Janko je pazljivo poslušal, naslonjen na stol. In misel mu je govorila: Nista se izmenjali le sliki svetnega vladarja in cerkvenega poglavarja, tuda ta nova mladina je drugačna, kot smo bili mi v njenih letih. Samostojneje in odločneje gleda na življenjska vprašanja. Sledil je razgovor in Janko se je moral znova čuditi navdušenju, s katerim so se dijaki udeleževali društvenega dela. Sam se ni oglasil, marveč je s tihim, prizanesljivim smehljajem poslušal besede idealnih ljudi.

Ko je po sestanku odhajal z Markom, je zamišljeno rekel:

Zahvala

Dolžnost me veže, da se vsem, ki ste mojemu zadnjemu bratu, gospodu

Kalmusu Jaroslavu

na kateri koli način lajšali njegovo trpljenje, darovalcem krasnega cvetja in vencev, pevcem Krakovo-Trnovo za njih ubrano petje, vsem, ki ste ga spremili na njegovo zadnje domovanje — moja najprisrčnejša zahvala. Vsem in vsakemu posebej: Bog plačaj!

Sv. maša zadušnica bo darovana v petek, dne 8. oktobra 1943, ob 7 v župnijski cerkvi Trnovo.

Ljubljana, 5. okt. 1943. Frida in ostalo sorodstvo

Für »Ljudska tiskarna« — Za »Ljudsko tiskarno« — Per »Ljudska tiskarna«: Jože Kramarič — Herausgeber, izdajatelj, editore: inž. Jože Sodja — Schriftleiter, urednik, redattore: Viktor Cenčič